



32. ՕԶԻ ՀԵՔԻԱԹԸ

Ժամանակով մի ուրշպար մարդ կար, շորս-հինգ տղա ուներ. իրադի մանդր, խմորակեր, ինքն էլ քյասիր, ողորմելի. աշխատում էր, աշխատում էր, էլի սո՛ված, սո՛ված:

Մի իրիկուն նստեց կնկա մոտը. ասեց.— Ա՛յ կնիկ, ես էզուց պտի էթամ ղարբություն՝ աշխատելու:

— Էթում ես՝ զնա՛, ըստեղ մնում ես ի՞նչ օգուտ:

Տղեն առավոտը քնատեղիցը վե կացավ, հինգ օր զնաց, հասավ մի քաղաք: Էդ քաղաքի միջին ման էր գալի, տեհավ մի կնիկ բալկոնումը կաննած էր, եբոր մոտացավ, էդ կնիկը ձեն տվեց, ասեց.— Ա՛յ տղա, վի՛րև արի, վի՛րև արի:

Տղեն շատ ուրախացավ, ասեց.— Լա՛վ ա, հարուստ կնիկ ա, գործի կղնի:

Գնաց բանձրացավ բալկոնը, կնիկն ասեց.— Ա՛րի նեքս:

Տղեն ասեց.— Գո՞րծ կա, ասա անեմ, դամ նեքս ի՞նչ անեմ:

— Հլա ա՛րի նեքս, եդով:

Տղեն ամթու մտավ նեքս, կուշ էկավ, կաննեց:

Ասեց.— Խի՞ ես կաննել, ա՛րի նստի:

Կնիցը բռնեց, նստացրեց: Սկսեց հացի պատրաստություն անալը: Եբոր հացը բերեց, իրար հետ նստեցին, կերան:

Հացը ուտելուց եղը տղեն ասեց.— Խանո՛ւմ, դե ի՛նչ անելու եմ, ասա՛, վե կենամ, անեմ:

Ասեց.— Նստի՛, խոսանք հլա:

Երբոր նստեցին, աղջիկն ասեց.— Ա՛յ տղա, ինձ կառնե՞ս:
Տղի սարսափը բռնեց, ասեց.— Խանո՛ւմ, էդ ի՞նչ ես ասում:
Վե կացա՛վ որ կաննի, փեշը բռնեց.— Խի՞ ես վե կենում,—
ասեց:

Ասեց.— Խանո՛ւմ, ես մի քյասիր մարդ, էս տների տիրոնը ես
ո՞նց առնեմ:

Ասեց.— Բա՛ն չկա, ես քեզ կառնեմ:

Տղեն ասեց.— Ձէ՛, չե՛մ առնի, ես երկուդ եմ անում քեզանից:

Ասեց.— Խի՞ ես երկուդ անում, ինձ չես հաճանո՞ւմ:

Ասեց.— Հաճանում եմ, համա էդ սիրունությունի, էդ հարըս-
տությունի տեր աղջիկը ո՞նց լայաղ կանի, ինձ կառնի:

Վե կացա՛վ, գնաց:

— Ա՛յ տղա, ո՛ւր ես էթում, ո՛ւր ես էթում:

Տղեն անկաշ շարեց, վեր էկա՛վ գնաց: Գնաց մինչև իրիկուն
ման էկա՛վ, իրիկունը գնաց խանը պառկեց, տեսա՛վ լուն մի դհիցը,
ոչիլը մի դհիցը, մինչևնք լիս քունը շտարա՛վ:

Ասեց. «Ափսո՞ս, նրան պտի առած ըլնեի, հմի փափուկ դո-
շակի վրա պառկած կըլնեի:— Ասեց.— Առա՛վտը վե կենամ, էթամ
էլի էն քուչեն, երբոր կանչեց, կէթամ, կառնեմ»:

Առա՛վտը ուղշպարը վե կացա՛վ, էլի ման գալով էկա՛վ հասա՛վ
էդ բալկոնի տակը: Էդ աղջիկը բալկոնումը կաննած էր, դրան տե-
նալուն քիմի, կանչեց.— Ա՛րի վիրե, ա՛րի վիրե,— ասեց:

Էդ տղեն գնաց վիրե: Երբոր գնաց վիրե, էլի ամանչեց, ամոթու
կաննեց բալկոնումը, նեքսե շմտա՛վ: Աղջիկը կոնիցը բռնեց, տա-
րա՛վ նեքսե, էլի նստացրեց, բերեց հաց դրեց, նստեցին կերան:

Կերան, խմեցին, աղջիկն ասեց.— Ա՛յ տղա, ա՛րի ինձ առ,
չե՛ս փոշմանի:

Ասեց.— Ո՞նց անեմ, էս տների տերը, էս կարողության տերը
կարող ա մի ասկական ունենա, գա ինձ սըպանի:

Ասեց.— Ո՛չ ասկական, ո՛չ բարեկամ, ոչ մի բան չունեմ ես, ա՛ռ,
չես փոշմանի: Սա՛վալի էս տները, տասը հատ էլ դուքան ունեմ
բազարումը, մեկումը դու նստի առըտուր արա, իննը տու քրեհով:

— Ո՛ր ասում ես, կառնեմ,— ասեց տղեն:

Աղջիկն ուրախացա՛վ, վե կացա՛վ, շուր դրեց, տաքացրեց, դրեց
դրան թեշտը, լեղացրեց, բերեց մի թամուզ ձեռք շոր հագցրեց,
ասեց.— Դե գնա՛, տերտերին կանչա՛, թող գա մեզ պսակի:

Տղեն վե կացավ վաղեց, տերտերին վե կալավ, բերեց, էկավ տերտերը պսակեց, թողաց զնաց:

Աղջիկն ասեց.— Հմի մենք էլանք մարդ ու կնիկ, մենակ մի բան եմ խնդրում. ես միս չեմ ուտում, միս մի բերի տուն, սիրտդ կուզի՝ բազարումը ա՛ռ, կե՛:

Տղեն ասեց.— Շա՛տ լավ, չե՛ս ուտի՝ չե՛մ բերի:

Վե կացան, իրար ճիտ արին ու քնեցին: Քե՛ֆը դրանց քեֆն էր: Ըտենց՝ ապրեցին իրեք տարի:

Իրեք տարուց եղը դուքանումը նստած վախտը խաբարն էկավ, թե Ստամբուլ յանիցը մի մենծ բաղրկյան ա էկե, բերածը քոմմա խաս ապրանք ա: Վե կացավ, դուքանի դուռը շինեց, զնաց էդ բաղրկյանի մոտը, որ տենա, թե ի՛նչ ապրանք ա բերե:

Բարե տվեց, նստեց, ասեց.— Ի՛նչ թանկագին բան ես բերե, ուզում եմ կնկանս հմար առնեմ:

Ասեց.— Մի շատ լավ մարգարտե շապիկ կա, տա՛ր թող տե՛նա, թե վրին կըլնի, կհավանի՝ վե կա՛լ, թե չէ՝ իմ մալը եդ բե՛:

Վե կալավ, տարավ: Տարավ կնկանն ասեց.— Մի լավ բան եմ բերե:

Ասեց.— Ի՛նչ ես բերե:

Ասեց.— Մարգարտե շապիկ, քու սիրուն շանին լայաղ:

Երբ տեհավ, ասեց.— Էս ես չեմ հագնի:

Ասեց.— Խի՛, թանկ ա դրա հմար, ես էլ քեզ դուրբա՛ն, մեր կարողությո՛ւնն էլ:

— Զէ՛, — ասեց, — ա՛յ մարդ չե՛մ հագնի:

— Զէ՛, պտի հագնես:

— Որ հագնեմ, կմեռնեմ, ուզում ես մեռնեմ՝ հագնե՛մ:

— Էդ ի՛նչ ես ասում, ա՛յ կնիկ, կտանեմ կտամ տիրոնը:

Վե կացավ, տարավ: Բաղրկյանն ասեց.— Խի՛ բերեցիր, չհավանե՞ց, թե նեղ էկավ:

— Զէ՛, — ասեց, — չի ուզում, — ասում ա, — որ հագնեմ՝ կը՝ մեռնեմ:

— Ո՛ր ըտենց ա, քու կնիկը օձ ա:

— Ի՛նչ ես ասում, ա՛յ մարդ, կնիկն էլ օձ կըլնի՛:

— Միամի՛տ մարդ, էդ շապիկը ո՛ր չի հագնում, քու կնիկը օձ ա: Քու կնիկը միս ո՛ւտում ա:

Ասեց.— Զէ՛:

Ասեց.— Օձ ա, ո՛ր օձ: Ես ստամբուցի եմ, ես երկինք-գետինք քննել եմ, ես չեմ գիտում օձ ա՞: Քեզ վեց տարի ժամանակ ա գրել, իրեքը անց ա կացե, մնացել ա իրեքը, հըլա երկուդ մի՛ անի, իրեք տարուց եղը նոր կսրպանի քեզ: Ըտենց շատերին ա արել, սըպանել, էդ կարողութունը հավաքել ա:

Ասեց.— Վիրե աստված, ներքե դու, պտի ինձ աղատես էդ անիրավիցը:

— Երկուդ մի՛ անի, կաղատես: Էս իրեք տարի ա ըսկի միս տարե՞լ ես տուն:

— Չէ՛:

— Ես չեմ գիտե՞մ օձ ա քու կնիկը, միս չի ուտում:— Ասեց.— Իրիկունը իրան բան չասես, առավոտը կգաս ոչխարի մսի էն լավ տեղիցը կառնես, դուքանումը կպահես մինչանք իրիկուն, իրիկունը մախսուս մթնով կէթաս, կասես. «Ա՛յ կնիկ, ըսօր մուշտարիս շատ-շատ էր, մաջալ շարի էփիլ տայի, առավոտվանից ստված եմ, վե կա՛ց, էս միսը խորոված արա՝ ուտենք»: Կնիկդ խորոված կանի, դու գոռա՝ թող մի թիքա ուտի, երոր կերավ, քնելու վախտը գնա դու գրսե, արի նեքսե. նա ո՛ր կէթա դուա՝ ինչքան տանը ջուր կա՝ թափա՛, մի փարշի միջի ջուր ածա, կախ տու, դու գնա քու տեղը մտի, քնի. երկուդ մի՛ անի. գշերվա մի վախտը երոր ծարավացավ, էն ուղղակի կդառնա օձ. էն ժամանակը քու ջանը կսկսի սառիլը, դու երկուդ մի՛ անի, քեզ վնաս չի տա, թող վե կենա, էթա՛ կէթա, ջուր կխմի, կգա եդ, էլի կդառնա կնիկ, քու ժոցին կպառկի: Երոր լիսը բացվի, արի իմ մոտը:

Էդ տղեն իրիկունը կնկանը բան չասեց: Էգսի առավոտը էն գլխեն գնաց ոչխարի միսը առավ, բերեց դուքանումը պահեց, իրիկունը էկավ տուն, կնկանն ասեց.— Ըսօր մուշտարիս շատ-շատ էր, միսն առա, մաջալ շէլավ էփիլ տայի, մնաց. վե կա՛ց, խորոված արա՛, ուտենք:

Կնիկը վե կացավ, օջաղը վառեց, խորովածը արեց, դրեց մարդի առաջը, գնաց դրադ նստեց:

Ասեց.— Ա՛յ կնիկ, ես ուտեմ՝ բա դու ըտեղ նստե՞ս, ախար մեղք ա. սրա ֆոտը սաղ քաղաքը բռնել ա, դու մի կտոր էլ ա չես ուտում:

Ասեց.— Քեզ անուշ ընի՛ կե՛ր:

Ասեց.— Ա՛յ կնիկ, մի թիքա էլ ա կե՛ր:

Կնիկն ամոթու մի թիքա կերավ:

Հացը վե կալան, տեղերը քցեցին. մարդը գնաց դրսե, էկավ Կնիկը գնաց դրսե. մարդը տան միջի ջրերը քոմմա թափեց, մի փարչ ջուր լցրեց, պատիցը կախ արեց, էկավ պառկեց, քնեց: Կնիկն էլ դրսեից էկավ՝ քնեց: Կես գշերին մարդը տեհավ, որ ջանք սառեց, սառելուն քիմի զարթնեց, տեհավ Կնիկը օձ դառավ, տեղաշարիցը դուռ էկավ, օթախի մեջը ֆշշալեն դե՛ս ման էկավ, դե՛ն ման էկավ, տեհավ փարչը կախ տված ա՛ր բանձրացավ խմեց, էլի վեր էկավ, էկավ տեղաշարի մեջ մտավ, էլավ էլի Կնիկ:

Առավոտը էդ մարդը վե կացավ, դո՛ւզ գնաց էն բազրկյանի մոտը, ասեց.— Ո՛նց որ դու ասել իր, ընենց էլ էլավ:

Բազրկյանն ասեց.— Ես չեմ գիտո՞ւմ, որ քու Կնիկը օձ ա, ես ո՛վ եմ, ա՛յ հա՛յ:

Տղեն ասեց.— Վիրե աստված, ներքե դու, ինձ ազատա էդ անիրավի ձեռիցը:

Ասեց.— Երկուդ մի՛ անի, կաղատեմ: Էս իրեք տարվա միջին քեզ համար ըսկի գաթա թխե՞լ ա:

— Չէ՛:

— Էս իրկուն, երոր կէթաս, կասես. «Ա՛յ Կնիկ, էս ա իրեք տարի ա քեզ առել եմ, մեկ օրից մեկ օր շասեցիր՝ մի գաթա թխեմ, մարդս ուտի. սիրտս գաթա ա ուզում, վե կա՛ց, էրկու հատ էլ ա թխած: Երոր թունդիրը կվառի, կսկսի էփիլը, ոտիցը բռնա, քցա թունդիրը, խուփը դի՛ բերնին: Կես սհաթից եզը խուփը վե կալ, կըլնի էրկու հատ կուտ: մինը բե ի՛նձ, մինը բե՛զ:

Էդ տղեն իրկունը գնաց տուն, ասեց.— Ա՛յ Կնիկ, սիրտս մի գաթա ա ուզում, էս ա իրեք տարի ա, գաթա չեմ կերե, վե կա՛ց՝ մի էրկու հատ էլ ա գաթա թխա՛, ուտենք:

— Շա՛տ լավ,— ասեց,— ա՛յ մարդ, ե՛ր ուզեցիր, որ ես չը թխեցի:

Կնիկը առավոտը վե կացավ, գաթեն ունցեց, թունդիրը վառեց, բադիով ջուրը դրեց կողքը, ձեռը տվեց ջրին, տվեց գաթի քամակը, կռացավ, տվեց թունդրի կողին, երկրորդը տալու վախտը, մարդը դրա ոններից բանձրացրեց՝ քցեց թունդիրը, խուփն էլ դրեց բերնին: Մի կես սհաթ համբերեց: Կես սհաթից եզը խուփը վե կալավ, տեհավ բան չկա միջին, էրկու հատ կուտ ա: Կռացավ մեկը հանեց, ձեռները էրվեց՝ կուտը շրպուտեց, էլավ էրկու կտոր:

Աղաքացավ էն մեկը հանդարտ հանեց, հանեց դրեց կողքը: Տեհավ ձեռները կեղտոտել ա, էն բաղիի ջրի միջին ձեռները լվաց, տեհավ որ բաղիի ջուրը դառավ ոսկի, բաղիեն էլ դառավ ոսկի, եդ դառավ թամաշ արեց, որ կըտերն էլ են դառել ոսկի: Կըտի կեսը վե կալավ, տարավ բազրկյանին:

Բազրկյանն ասեց.— Ախար դու մի հատ սաղը պտի բերեիր: Ասեց.— Ներողութո՛ւն, կեսն եմ բերի:

Ասեց.— էս էլ բո՛լ ա:

Տղեն բազրկյանից շնորհակալություն արեց, գնաց իրանց տոնը. մտածեց, ասեց.— էթամ իմ կնկանը, էրեխեքանցս վեր ունեմ, բերեմ ըստեղ, մարդավարի ապրենք:

Առավոտը գնաց մի ձի առավ, մի ձեռք ասպար առավ, տունն ու դուքանը շինեց, ձին նիլլավ՝ գնաց: Գնաց, մի իրիկուն մութն ընկավ, հասավ իրա տունը: Դուռը ծեծեց, կնիկը դուս էկավ, տեհավ, որ մի ձիավոր, ասպարի միջին կորած, դռանը կաննած ա, վախեցավ:

Ասեց.— Ա՛յ կնիկ, դուռը բաց արա՛:

Ասեց.— Դու ո՞վ ես:

Ասեց.— Չե՞ս ճանանչում, ես եմ էլի, չե՞ս ճանանչում:

Ասեց.— Չէ՛, ո՞վ ես:

Ասեց.— Քո՛ւ մարդն եմ,— ասեց ու ձիուցը վեր էկավ, մտավ նեքս:

Կնիկը տեհավ դրուստ իրա մարդն ա, ասեց.— Բարո՛վ ես էկե, էս ո՞ւր մնացիր:

Ասեց.— Եղացա, համա քո՛ւ կմ աշխատե, էկել եմ քեզ տանեմ, էրեխեքանցը տանեմ:

Ասեց.— Ա՛յ մարդ, մենք ընտեղ չենք կարա ապրի, քաղաք ա, ծախսներս շատ կըլնի, ըստեղ գեղ տեղ ա, ո՛նց ուզենք, ընե՛նց կկառավարվենք:

Ասեց.— Ա՛յ կնիկ, մի՛ վախի, ընքան աշխատել եմ, որ քու օխտը պորտն էլ ուտի՝ չի հատնի:

Առավոտը վե կացան, էլած-չէլածը բաշխեցին քյասիբ հարևաններին, իրանք գնացին իրանց թաղա տունն ու տեղը:

Նրանք հասան իրանց մուրաղին, ով որ կարոտ ա՝ նա էլ հասնի իրա մուրաղին:

Երկնքից իրեք հատ խնձոր ընկավ, մեկն՝ ասողին, մեկը՝ լսողին, մեկն էլ՝ անկաշ ղնողին: